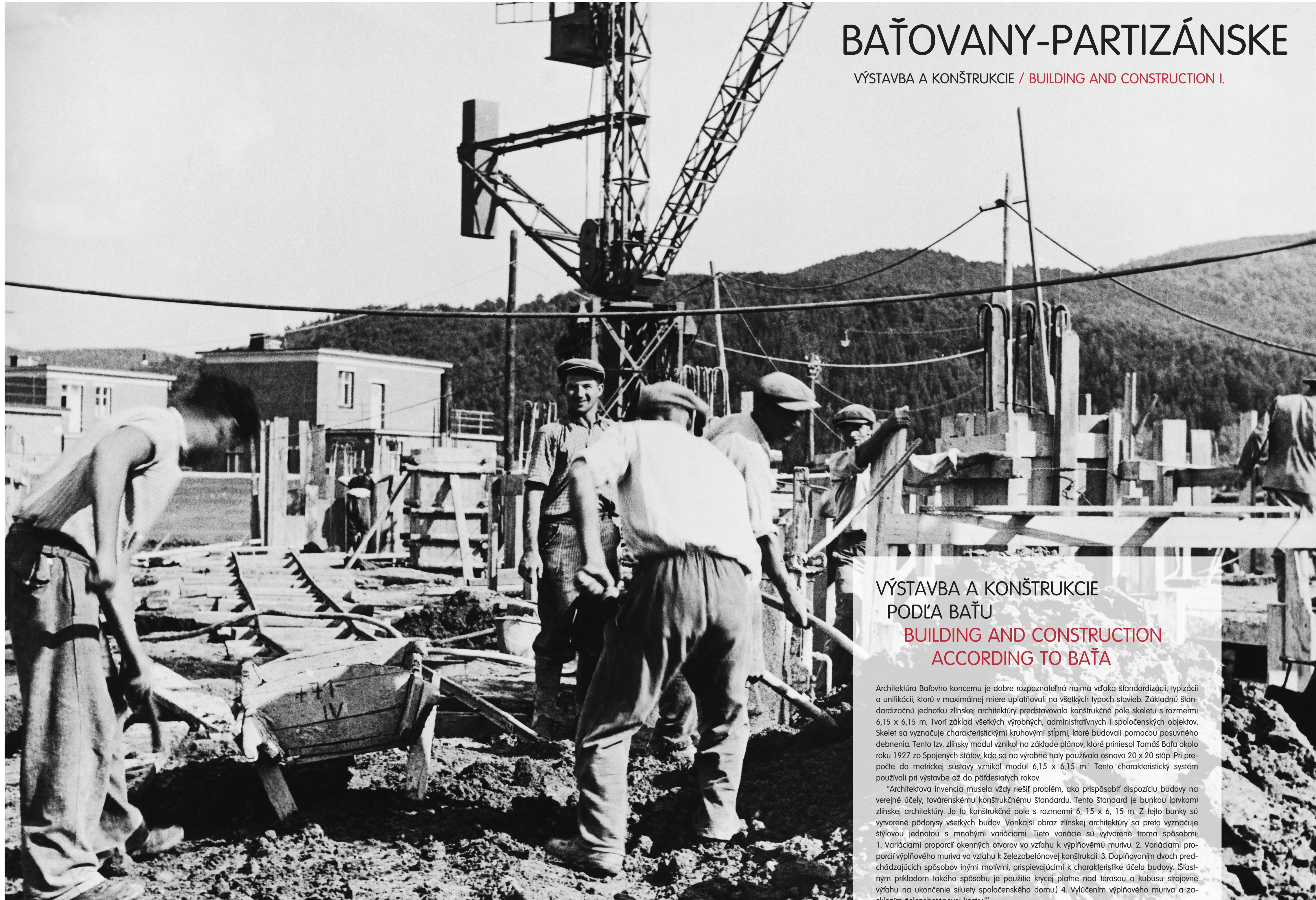

BAŤOVANY-PARTIZÁNSKE

VÝSTAVBA A KONŠTRUKCIE / BUILDING AND CONSTRUCTION I.

VÝSTAVBA A KONŠTRUKCIE PODĽA BAŤU

BUILDING AND CONSTRUCTION ACCORDING TO BAŤA

Architektúra Baťovo koncernu je dobre rozpoznateľná najmä vďaka štandardizácii, typizácii a unifikácii, ktorí v maximálnej miere uplatňovali na všetkých typoch stavieb. Základnú štandardizačnú jednotku zlínской architektúry predstavovalo konštrukčné pole skeletu s rozmermi 6,15 x 6,15 m. Tvorí základ všetkých výrobných, administratívnych i spoločenských objektov. Skelet sa vyznačuje charakteristickými kruhovými sfípmi, ktoré budovali pomocou posuvného debrnenia. Tenzo tzv. zlinsky modul vznikol na základe plánov, ktoré priniesol Tomáš Baťa okolo roku 1927 zo Spojených štátov, kde sa na výrobné haly používala osnova 20 x 20 stôp. Pri prepočte do metrickej sústavy vznikol modul 6,15 x 6,15 m.¹ Tento charakteristický systém používali pri výstavbe až do päťdesiatych rokov.

"Architektova invenčia musela vždy riešiť problém, ako prispôsobiť dispozíciu budovy na verejné účely, továrenskému konštrukčnému štandardu. Tento štandard je bunkou (prvkom) zlínской architektúry. Je to konštrukčné pole s rozmermi 6,15 x 6,15 m. Z tejto bunky sú vytvorené pôdorysy všetkých budov. Vonkajší obraz zlínской architektúry sa preto vyznačuje štílovou jednotou s mnogými variáciami. Tieto variácie sú vytvorené trame spôsobom: 1. Variáciami proporcii okenných otvorov vo vzťahu k výplňovému murivu. 2. Variáciami proporcii výplňového muriva vo vzťahu k železobetónovej konštrukcii. 3. Doplňovaním dvoch predchádzajúcich spôsobov inými motívmi, prispievajúcimi k charakteristike účelu budovy. Šťastným príkladom takého spôsobu je použitie krycej platne nad terasou a kubusu strojovne výťahu na ukončenie siluety spoločenského domu. 4. Využitím výplňového muriva a zásklením železobetónovej kostky."²

Pri výstavbe obytných domov, rodinných domov, dvojdormov i radových domov, nazývaných tiež šesťdomky či osmidomky sa uplatnil odlišný druh typizácie a štandardizácie. Všetky obytné domy stavali štandardným muroványm spôsobom podľa niekoľkých základných dispozičných typov. Vonkajšia úprava variovala medzi neomietnutou tehlu a omietkou, medzi plochou a valbovou strechou.

Zaujímavou súčasťou baťovskej architektúry bol spôsob projektovéj prípravy. Väčšina projektov vznikala v projekčných, respektíve stavebnych oddeleniach ako výsledok kolektívnej práce so zomíčeným autorstvom.

The architecture of Baťa Group can be recognized easily thanks to standardizing, typification and unification implemented to maximum possible extent in all construction types. A skeleton construction field with dimensions 6.15 times 6.15 meters represented the basic standardizing unit of Zlín architecture. It is the foundation of all production, administrative and social buildings. The skeleton is typical for its circular columns built by using shifting casts. This so-called Zlín Module was inspired by plans Tomáš Baťa had brought from the United States in 1927, where a pattern of 20 x 20 feet had been used for production halls. Recalculating it to a metric system, the module of 6.15 x 6.15 meter was created.¹ This typical system was used for construction up until the 1950s.

"Architect's invention has always to solve the problem how to accommodate buildings' dimensions for public use to plant construction standards. This standard is a cell element of Zlín's architecture. It is a construction field of 6.15 x 6.15 meters. All the buildings' ground plan consists of this cell. Thus, the external vision of Zlín architecture is typical for its uniform style with many variations. These variations are created in three ways: 1. by varying proportions of window openings against wall brick filling. 2. by varying wall brick filling against a ferro-concrete construction. 3. by supplementing the two above-mentioned ways by other patterns, contributing to the character of a building's use (a good example of this method is a covering board used above a terrace and a cube of a lift machine room in order to complete the Community House's silhouette). 4. by excluding brick filling and by glassing the ferro-concrete skeleton."²

A different kind of typification and standardization was applied in construction of residential houses, family houses, semi-detached and row houses, called also six-fold or eight-fold houses. All the residential houses were built from bricks in a standard way, based on a few basic layout types. Their external arrangement ranged between row brick and plastering, between flat and saddle roofs.

The way the plans were prepared was an interesting part of Baťa's architecture. Most projects were created in planning or construction offices respectively, being a result of collective efforts with concealed authorship.

Poznámky / Notes:
1/ Sláchta, Š. - Šlapeta, V.: Zlinská architektúra ako súčasť československej architektonickej avant-garde / Zlín Architecture as Part of Czechoslovak Architectural Avant-garde. ARS 1985, č. 2 / 2nd issue, s. 43 - 57, tu s. 44. / p. 43 - 57, here p. 44
2/ Gahura, F. L.: Budovníctvo Baťa Zlína / Building of Baťa's Zlín. Staviteľ, 14, 1933 - 1934.

